

ศึกษาและปฏิบัติธรรม

ครั้งที่ ๖๔ อิทปปัจจยตาปฏิบัติจสมุปปบาท ตอนที่ ๒

๓ กันยายน ๒๕๕๓

อ.สุภีร์ ทุมทอง

๑. ความสำคัญ

- ๑.๑ ความจริงที่ไม่ขึ้นกับการอุปถัมภ์ของพระศาสนา
- ๑.๒ เป็นธรรมลึกลับซึ่งเหนือตรรกะ
- ๑.๓ เป็นธรรมที่พระโพธิสัตว์พิจารณาก่อนตรัสรู้
- ๑.๔ ไม่เห็นธรรมนี้ไม่อาจพ้นการวนเวียน

๑.๕ เป็นสิ่งที่ควรรู้อันประเสริฐ

กตโม จสฺส อริโย ฌาโย ปญฺญา ย สุกฺกโ จ โหติ สุปฺภิวิทฺโธ.
อิธ คหปติ อริยสาวโก ปญฺฺจสมุปฺปาตญฺเฆว สาธุกํ โยนิโส
มนสิกโรติ “อิติ อิมสฺมี สติ อิํ โหติ,
อิมสฺมี อสติ อิํ น โหติ, อิมสฺสุปฺปาตา อิํ อูปฺปชฺชติ,
อิมสฺส นิโรธา อิํ นิรุชฺฌติ, ยทิํ อวิชฺชาปฺจฺจยา สงฺขารา ...

สํ.นํ. ๑๖/๔๑ ปญฺจเวรภยสูตร

๑.๖ เห็นปฏิจสุมุปาทำชื่อว่าเห็นธรรม

โย ปฏิจสุมุปาทำ ปสฺสตี, โส ฌมมํ ปสฺสตี.

โย ฌมมํ ปสฺสตี, โส ปฏิจสุมุปาทำ ปสฺสตี.

ม.มู. ๑๒/๓๐๖ มหาหัตถิปโทปมสูตร

ฌมมํ อปสฺสนุโต มํ น ปสฺสตี. ฌมมํ ปสฺสนุโต มํ ปสฺสตี.

ช.อิติ. ๒๕/๕๒ สัมภาวิกัณณสูตร

๑.๓) รู้ธรรมะนี้แล้วได้ชื่อว่ามีส่วนมาทิฏฐิ (๑)

ทวยนิสฺสึโต ขวายํ กจฺจาน โลโก เขภฺยุเขน อตฺถิตฺตฺยเจว นตฺถิตฺตฺยจ.

โลกสมุทฺถํ จ โข กจฺจาน ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ย ปสฺสโต

ยา โลกเ นตฺถิตฺตา, สา น โหติ.

โลกนโรธํ โข กจฺจาน ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ย ปสฺสโต

ยา โลกเ อตฺถิตฺตา, สา น โหติ. ...

สํ.น. ๑๖/๑๕ กัจจานโกตตสูตร

๑.๓) รู้ธรรมะนี้แล้วได้ชื่อว่ามัสมาทิภูจฺฉิ (๒)

“ทุกฺขเมว อฺปฺปชฺชมานํ อฺปฺปชฺชติ, ทุกฺขํ นฺริชฺฌมานํ นฺริชฺฌติ”ติ
น กงฺขติ น วิจิกิฉฺฉติ, อปรปจฺจยา ฌานเมวสุสฺส เอตฺถ โหติ.
เอตฺตาวตา โข กจฺจาน สมฺมาทิภูจฺฉิ โหติ.

สํ.น. ๑๖/๑๕ กัจจานโกตตสูตร

๑.๘ รู้ธรรมะนี้แล้วได้ชื่อว่าเป็นสมณะแท้

เย จ โข เกจิ ภิกขเว สมณา วา พุราหุมนว วา ชรามรณํ ปชานนฺติ,
ชรามรณสมุทฺถํ ปชานนฺติ, ชรามรณนิโรธํ ปชานนฺติ,
ชรามรณนิโรธคามินีปฏิปทํ ปชานนฺติ.

เต โขเม ภิกขเว สมณา วา พุราหุมนว วา

สมณฺเส จ **สมณสมฺมตา**, พุราหุมนฺเส จ **พุราหุณสมฺมตา**, ..

สํ.น. ๑๖/๑๓ สมณพราหมณสูตร

๑.๕ รู้ธรรมะนี้แล้วหมดความสงสัยในขั้นอดีตเป็นต้น

ยโต โข ภิกขเว อริยสาวกสฺส อยญจ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อิมे จ
ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา ฌมฺมา ยถาภูตํ สมมปฺปณฺณาย สุทฺธิจฺจา โหนฺติ,
โสว ปุพฺพนฺตํ วา อฺปฺชาวิสุตฺติ “อโหสิ นฺุ ขฺวาทํ อตีตมทฺธานํ,
นฺุ โข อโหสิ อตีตมทฺธานํ, ก็ นฺุ โข อโหสิ อตีตมทฺธานํ,
กถํ นฺุ โข อโหสิ อตีตมทฺธานํ, ก็ หุตฺวา ก็ อโหสิ นฺุ ขฺวาทํ
อตีตมทฺธานนฺุ”ติ ... อปรนฺตํ วา ... เอตฺรหิ วา ปจฺจุปฺปนฺนํ ...

เนตํ ฌานํ วิชฺชติ.

สํ.นํ. ๑๖/๒๐ ปัจจยสูตร

๑.๑๐ ปฏิจจสมุปบาทเป็นธรรมเทศนาสายกลาง (๑)

“สพฺพมตฺถิ”ติ โข พุราหุมนฺน เชฏฺฐเมตํ โลกายตํ.

“สพฺพํ นตฺถิ”ติ โข พุราหุมนฺน ทุตฺติยเมตํ โลกายตํ.

“สพฺพเมกตฺตนุ”ติ โข พุราหุมนฺน ตตฺติยเมตํ โลกายตํ.

“สพฺพํ ปุถุตฺตนุ”ติ โข พุราหุมนฺน จตฺตฺถเมตํ โลกายตํ.

เอเต เต พุราหุมนฺน อุโภ อนฺเต อนฺอุปคम्म **มชฺฌน**

ตถาคโต ฌมฺมํ เทเสติ, อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา, ...

สํ.นิ. ๑๖/๔๘ โลกายติกสูตร

๑.๑๐ ปฏิจจสมุปบาทเป็นธรรมเทศนาสายกลาง (๒)

“**ตํ** **ชีวํ** **ตํ** **สรีรณํ**”ติ वा गिगुषु त्तिष्ठत्या स्ति

पुरहमजरियाโส न โหติ, “**อณฺถํ** **ชีวํ** **อณฺถํ** **สรีรณํ**”ติ वा

गिगुषु त्तिष्ठत्या स्ति पुरहमजरियाโส न โหติ.

เอเต เต गिगुषु อุโภ อนฺते อนุปคมฺม มชฺเณน

ตถาคโत्त ฌมมํ เทเสติ “ชาติปจฺจยา ชรามรณนํ”ติ...

สํ.น. ๑๖/๓๕ อวิชชาปัจจยสูตร

๑.๑๐ ปฏิจจสมุปบาทเป็นธรรมเทศนาสายกลาง (๓)

“โส กโรติ โส ปฏิสัเวทยตี”ติ โข กสฺสป อาทิโต สโต

“สยัมกตัม ทุกฺขนุ”ติ อิติ วทํ สสฺสทํ เอตํ ปเรติ.

“อญฺโณ กโรติ อญฺโณ ปฏิสัเวทยตี”ติ โข กสฺสป

เวทนาภิตฺตุนุสฺส สโต “ปรักกตัม ทุกฺขนุ”ติ อิติ วทํ

อุจฺเจทํ เอตํ ปเรติ. เอเต เต กสฺสป อุโภ อนฺนเต อนฺนุปคมฺม

มชฺฌเณน ตถาคโต ฌมฺมํ เทเสติ ...

ส.น. ๑๖/๑๗ อเจลกัสสปสูตร

สวัสดีครับ

